

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

100. An dispensatio in uno vinculo absque mentione alterius sit
subreptitia? Sed difficultas major est, quando in eadem persona duo sunt
impedimenta, quorum alterum occultissimum est, ex cuius ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](#)

Illud tamen est adquendum, quoniam collaterales e gradu distent inter se, quo ceterum remotior distat à trunco, nihilominus alterum collateralem proximiorum esse trunco, efficere difficultorem dispensationem in eo gradu, ceterum de causa id esse exprimentum in dispensationibus obtinendis, ut validae sint, nempe utrum consparatione trunci sint in quarto, & tertio gradu insimul, ut vocant, vel in tertio & secundo, aut in alio proximiori. Quia etiam difficultor est dispensatio quando secunda proximior est trunco, quam quando est vir, eo quod cum sit consparatione viri, via de causa debet eam reuerteri, & illa est contraire, cum sit vir, suscipere debet virum, id quod in petitione dispensationis est necessariò exprimentum. Exprimentum quoque est, si duplice ex capite sint consanguinei, nempe ex parte patris & matris, aut etiam simul sint affines, & in quo gradu virtus le attingat. Ita Molina.

2. At contraria sententiam tenet Magister Texeda in *Theolog. moral. tom. 2. lib. 4. dub. 2. n. 58.* ubi citatur Ledesma, Rodriguez, & Vegam, & probat suam sententiam, quia ex illo eodem gradu consanguinitatis duplicata, affinitatis, &c. tolim nascitur vincum impedimentum; ergo solum vires gradus exprimentur in alteris impenetratis est. Confirmatur, & explicatur: Ecclesia solum interdictum matrimonium inter coniuges, qui laborant aliquo impedimento ex adductis; ergo cum in narratione literarum de tali impedimento fiat mentio, nihil aliud restat exprimentum. Antecedens certum est, sed probatur consequentia: quia illa eiusdem gradus multiplicitas est materialis, & valida per accidens respectu intentionis Ecclesiae, & vinculi ex illa orti. Secundo, quia ex pluribus actibus fortificationis eiusdem speciei, & cum eadem persona non nascatur nisi unica affinitas, quae solum debet in impetrante explicari, sicut excommunicatus, qui pluribus excommunicationibus est irriteritus, conseruatur, non tenetur in imperatione dispensationis exprimere pluralitatem consecrationum, sed solum est irregulare. Et sicut qui ex duplice adulterio natus est, cum vult ad Ordines promoueri, non tenetur impretratione pro dispensatione obtinenda, exprimere se esse adulterinum ex vitroque parente, sed sufficit, & facit est, si dicat esse adulterinum, quod incutie contrarium afflant aduersarij, quia ex illa duplicitate adulterina copula, ex qua natus est, solum nascitur vincum impedimentum, cuius solum debet l'ontifex esse conscientius, dum cum tali dispensat: ergo sufficit, & satis est exprimere in narratione solum gradum propinquiorum, ex quo nascitur consanguinitas, vel affinitas, tacendo eius multiplicitatem.

R E S O L . XCIX.

An possit peri dispensatio super aliquo impedimentoo matrimonii, tacito alio impenetratum dispensando? Ex p. 1. tr. 10. Ref. 39.

Sup. hoc in
Ref. seq. &
lego suprà
doctrinam
Ref. 61. & in
fr. 5. vlt.
Ref. 116. à
principio.

§. 1. Negatius respondet Suarez de legib. lib. 6. c. 24. n. 6. Gutierrez de marim. c. 123. n. 21. Sanchez de marim. tom. 3. lib. 8. disp. 23. n. 2. Sanctarellus var. refol. p. 1. q. 65. Layman in Theol. mor. lib. 1. tral. 4. c. 22. n. 19. Garfias de benef. tom. 2. p. 8. cap. 3. n. 34. & alij. Et ratio est: quia sic decipitur Pontifex: ná putat, potenterem uno solo impedimentoo laborare.

2. Sed contraria sententia docet Emanuel Sá verb. dispensatio, n. 16. Hentiq. lib. 12. c. 3. n. 6. in glossa, litt. N. Salas de legib. disp. 20. febl. 15. m. 122. in fin. & calij, vt Naúarrus, Rodríg. Vega, Genuen. apud Garfias ubi supr. n. 53. Vnde, si qui sunt simul consanguinei, & affines,

sunt in quibusdam litteris consanguinitatem proponere, tacita affinitate; & in aliis affinitatem, tacita consanguinitate: & utraque dispensatio valida erit quoad suum impedimentum. Rationes pro hac sententia, inuenies apud Sanchez, ubi supra, n. 1. qui in fine sic asserit: [cùm hæc sententia tot patronos habeat, & rationes non parum momenti, est probabilis; nec potest iustè damnari, qui illam amplectetur. Et hanc opinionem probabilem esse docet etiam Villalobos in sum. tom. I. tral. 4. dif. 27. n. 7. At his non obstantibus, hac opinio est contra praxim, & usum Romanæ Curiae, ex quo insingitur eius probabilitas.

R E S O L . C.

An dispensatio in uno vinculo, absque mentione alterius, sit subrepititia?

Sed difficultas maior est, quando in eadem persona duo sunt impedimenta, quorum alterum occultissimum est, ex cuius revelatione, si sciat, sequitur persona eo laborante magnum detrimentum, & alia grauissima danna; quid in tali casu faciendum est? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 25.

§. 1. Affirmatuum sententiam docet Sanchez sup. hoc in de Marinon. lib. 8. disp. 23. num. 2. nam Ref. prem. frequenter assertur Doctores, non valere dispensationem in uno impedimentoo, tacito alio, vt patet etiam do Panormitanum in cap. non debet, de consanguinitate, terius Ref. & affinit. num. 12. quem multi Summi imitantur, & supplement. Gabrielem in 4. dif. 23. 4. 1. art. 3. dub. 7. & in simili Couart, in 4. 2. part. cap. 6. §. 4. num. 11. Possunt autem hi autores exponi, vt intelligent non valere, id est, non sufficere, seu non valere ad matrimonium contrahendum: an vero valeat ad unum impedimentum tollendum, non definire. Sed difficultas, & dura expostio, quia non dicunt, non valere matrimonium, sed non valere dispensationem, & Couart. dicit esse iritatum. Denique multi alij autores, in propriis terminis dicunt, talen dispensationem esse subterpitiam. Fundamentum huius sententie reducitur ad principium positum, vt dispensatio legitimè obtineatur necessarium esse proponi Pontifici totum vinculum dissolendum secundum totam grauitatem, qua intrinsecus potest dispensationem difficultorem reddere; unum autem impedimentum censetur moraliter habere maiorem grauitatem in illo genere, quando est coniunctum aliis, quam solitariè sumptus ergo. Minor probati solet primè ex cap. ex uarum, de auctoritat. & vñ palli quod allegat Panormitan. Sed iudicio meo, nihil, vel patrum probat. Item citatur cap. Pastorals, de privileg. quod nihil etiam iuvat, nec plus valet capite, pastorals, de re scriptu, quod Couart. allegat: nam regula ibi constituta in beneficiis non habet locum in dispensationibus, vt supra notatum est cum Panormitanum, in cap. de prescriptionibus. Denique allegatur cap. 1. de iure, & pace, quoniam ibi dicitur, Funiculus triplex difficilè rumpitur. Respondebat autem potest, in praesenti etiam cumulum impedimentorum difficultius tolli, quia vel requirit unam dispensationem difficultorem, vel cumulum dispensationum. Ratione igitur probatur illa maior, quia impedimenta simul juncta sine dubio reddent personam minus dignam dispensatione, etiam in singulis, unde etiam simul proposta magis auertunt animu[m] Princeps ad concedendum tale matrimonium, vel habilitandam talem personam, vt experientia ipsa docet, & per se videtur prudentia consentaneum. Vnde in remissione penarum,

De Dispensationibus. Resol. C I.

237

præsum, cùm in aliqua persona plura sunt atrocioria delicta, singula difficultus remittuntur in humano iudicio. Confirmatur; quia alia aperitur via fraudibus, obtemendo per plures dispensationes, quod seipsum Pontificis, re tota intellecta, per vim non concederet.

2. His tamen non obstantibus, negatiuum sententiam tenet P. Amicus tom. 5. disp. 6. scilicet 8. num. 127. Sunt de legibus, lib. 6. cap. 24. & alijs. Et ratio est, quia ex una parte nullum est ius, quod hanc conditionem vniuersaliter requirat: ex alia parte, cùm integrum proponatur vinculum per secundam dispensationem Principi solendum, non est, cur ad validitatem ipsius debeat mentio fieri prioris antea ostenta.

3. Nec obstat fundumentum quod pro sua sententia adducit Sanchez, quoniam vim vinculum ex coniunctione cum aliis redditus grauius, & dispensator difficultus, quia reddit personam minus habilem, & dignam dispensatione. Respondet: Esto plura vincula ex le reddant personam minus dignam dispensatione: dispensationemque ipsam concessu difficultatem; quia tamen talis indignitatis expressio ad dispensationem non facit, valebit dispensatio in uno vinculo, tacitus aliis, quando sine mentione aliorum sufficiens explicari potest. Confirmatur, nam qui plures habet excommunicationes, minus dignus est, ut absolvatur ab una, cùm tamen absolutio viuis fine abholitione aliarum valida sit. Item qui plura haber peccata, minus dignus est beneficio: quia tamen expello talis indignitatis non facit ad collationem beneficii, valet beneficii collatio, etiamsi ei beneficium collatum non fuisset, si ipius peccata à collatore scita fuissent. Et ita hanc sententiam docet Salas de legibus, lib. 20. scilicet 15. num. 122. vbi sic ait. Queritur an cùm multa impedimenta concurrunt, oporteat omnia illa in eadem de dispensatione referre, an sit in diversis. De hac re late Sanchez lib. 8. de Matrimonio, disp. 23. milhi placet sententia multorum, quos refert num. 1. scilicet sat esse in diversis dispensationibus referri, licet ipse cum aliis oppositum putet probabilius, num. 2. Ita Salas. Sed aduersus illum noscimus infurgit Magister Texeda in Theolog. moral. tom. 4. lib. 4. tract. 3. num. 51. qui in casu quotidiano optime sic ait. Difficilias maior est, an quando in eadem persona duo sunt impedimenta, quorum alterum occulissimum est, ex cuius revelatione si faciat, sequitur personæ eo laboranti magnum detrimentum, & alia grauissima damna. In qua difficultate dico cum Leontina de Matrimonio. q. 56. artic. vlt. dicit. Eman. rom. 1. summa cap. 23. num. 6. sufficere, & satis esse in narratione ad Pontificem missa impedimentum publicum dumtaxat exprimi debere, taciato altero oculo; cum hac tamen conditione, ut impedimentum occultum proponatur etiam Pontifici in facta Penitentiaria simul cum publico, ut virtus notitiae habeat, qualiter exigitur ut dispensatio de valida.

4. Si dicas, si necessarium est quod impedimentum occultum proponatur Pontifici simul cum publico, iam ex tali notitia, & cognitione resultat consigilii prædicto impedimento laborantibus detinuntur numeratim, & grauia illa damna ob quæ vitanda diximus illud impedimentum occultum sub silentio in narratione posse prætermitti. Respondetur tamen, quod quando in facta Penitentiaria impedimentum occultum Pontifici proponitur, & excluditur non declarantur partium nomina; & idem proponendo illud Pontifici in facta Penitentiaria occurrit inconveniens, & propterea salvatur quod necessarium est, ut recte & valide concedatur dispensatio aperte vlo propterea pectorale incurriendi contraria.

hentes aliquod graue dampnum, cùm cognita eorum non publicentur. Vide etiam Merollam tom. 2. disp. 4. c. 6. num. 451.

RESOL. C I.

Quo tempore in dispensatione debeat verificari causa finalis; an sufficiat caufam subfuisse, cum dispensatur, an vero requiriatur etiam, ut perseveret, dum iniurit matrimonium.

Et quid, quando committitur inferiori? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 77.

S. I. *H*anc quæstionem latè pertractat Merolla sup. hoc in tom. 2. disp. 4. c. 6. num. 313. & seq. omnino videndum, & alij penes ipsum. Ego breuiter assero, primò non sufficere, neque requiri ad valorem dispensationis, caufam finalē verificari tempore petitionis dispensationis, sed requiri eam verificari eo tempore, quo Pontifex, vel alius superior dispensationem concedit, vel committit alteri eam concedendam, tum quia illa clausula, si preces veritate niantur, hunc sensum reddit, scilicet si preces mihi proposita vera sunt in praesenti tempore. Et probatur ex cap. quia circa, de consanguinitate, ubi dicitur falsam fuisse allegatum caufam, ad dispensandum, scilicet prolem habitam; & redditur ratio, quia filia iam erat mortua. Ita sententia Corduba in summa quest. 45. opinione 2. punct. 1. Vega 1. tom. summa, cap. 88. cap. 4. Secundo respondemus, quod si aliq[ue] causa dispensationis maneat, valida est dispensatio, licet illæ non essent sufficientes à principio ad concedendam eam, si illæ tantum fuissent propositæ Pontifici, modò tamen illæ coniunctæ cum his, quæ à principio possit sunt, sufficientem constituerint causam ad impetrandam dispensationem. Ita docuit Sanchez lib. 8. de Matrimonio, disp. 30. num. 8. Cuius ratio est, quia aliæ magnū ostium aperiretur scutulis; continuò enim homines esse sunt folicti, an maneat sufficiens causa; & an possint ut dispensatione sibi concessa. In dubio autem, an dispensationis caufa ceſſauerit, vel non censeretur minimè ceſſasse, ac per consequens dispensatio judicatur valida in eo dubio; postquam fuit semel legitime concessa, quia posſeffio fauet ei. Tertiò respondemus, quod si dispensatio sit deducta ad ultimum effectum, & si commodè diuidi non possit, ut si quis, cum quo dispensatum est in voto castitatis, matrimonium celebravit, qui quidem nequit discedere ab vxore sine scandalo, neque cohabitare cum illa sine periculo incontinentia pendit debitum, tunc licet causa finalis cesse, non ceſſat tamen dispensatio. Et haec videtur esse mens Pontificis, hocque videtur esse conueniens regimini Ecclesiæ, ne grauia detrimenta ex ea opposita reloquuntur. *Quarò respondemus, requiri* Sup. hoc in verificationem causæ finalis, eo tempore contingere, frā in Ref. 118. & in quo Ordinarius exequitur dispensationem, quia alijs eius prius dispensatio compleetur, & reuera sit; ergo tunc maneat, & necesse est, caufam finalē præsentem esse. Ita cum in §§ annos alios Couatruias 4. Decretal. 2. part. cap. 6. §. 9. præterit. num. vltim.

2. Sed non deseram huc apponere verba Ioanni's Præpositi in 3. part. D. Thome, quest. 8. de dispensatione Matrimon. dub. 4. num. 31. vbi sic ait. Dubitatur, an quando dispensatio committitur inferiori, sufficiat caufam subfuisse, cùm res proponeretur Romæ, vel Nuntio, vel cùm littera ex parte eorum conficerentur? An vero insuper requiratur, ut causa persistat, dum dispensat is, cui committitur negotium? v. g. legi in frā la. aliqua petit dispensationem, ut possit contrahere quoniam doctrinæ cognato in quarto gradu, eo quod propter defectum Ref. 141. à dotis